

2006/3108

Georg-Eckert-Institut BS78

1 045 998 7

YENİ PROGRAMA GÖRE

İLKÖĞRETİM

**DİN KÜLTÜRÜ
VE
AHLÂK BİLGİSİ
7**

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ KILAVUZU

MURAT YAYIN EVİNİN HEDİYESİDİR. [ca. 2000]
DERS KİTABI İLE BİRLİKTE ÜCRETSİZ OLARAK VERİLİR.

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
-Schulbuchbibliothek-

2006/3108

Değerli Öğretmenler ve Sevgili Öğrenciler,

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun 19.09.200 tarih ve 373 sayılı kararı ile kabul edilen İlköğretim Okulu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Programı uygulamaya konulmuştur. Ancak, Haziran 2001-2525 sayılı Tebliğler Dergisi'nde 2000-2001 öğretim yılında okutulan (eski programa göre) Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi kitaplarından bu öğretim yılında da yararlanılması öngörülmüştür.

İşte bu amaçla yayın evimiz, 2000-2517 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan yeni programa uygun olarak bu kılavuz kitapçığını hazırlamıştır.

Bu kılavuz kitapçıkta;

1. Yeni programda yer alan bütün konuları bulacaksınız.
2. Yeni program ile eski programın ortak konularını ders kitabımızın hangi sayfasında, hangi konu başlığı altında bulabileceğinizi öğreneceksiniz.

Böylece elinizdeki kitaptan yararlanmış ve kaynak sıkıntısından kurtulmuş olacaksınız.

Yayın evimiz yeni öğretim yılında siz öğretmen ve öğrencilere başarılar diler.

MURAT YAYIN EVİ

TR

Z-11

(1,2000)7

1. SON İLAHÎ KİTAP KUR'ANIKERİM *

Kur'anikerim ilahî kitapların en sonuncusu olup Allah'ın, peygamberimiz Hz. Muhammed aracılığı ile bütün insanlara gönderdiği kitabın adıdır.

Kur'an, peygamberimiz tarafından yazdırılmış ve ezberlettirilmiştir. Dünya tarihinde ilk defa peygamberimiz, yazı ve ezber metodunu birlikte kullanmıştır. Bu yolla ezberin unuttuğunu yazı ile tutmuş, yazının noksanını ezber tamamlamıştır. Bu yüzden, onda hiçbir değişiklik yapılmamış ve ona hiçbir insan sözü karıştırılamamıştır. Ayrıca Yüce Allah, Kur'an'ı kendisinin koruyacağını; "Doğrusu kitabı biz indirdik, onun koruyucusu da elbette biziz." ayetiyle bildirmiştir.

Kur'anikerim'in ilâhî kitaplar arasında özel bir yeri vardır. Bunu şöyle açıklayabiliriz:

- Kur'an, Allah tarafından indirilmiş ilahî kitapların en sonuncusudur.
- Kur'an, bütün insanlara gönderilmiştir. Bu sebepten Kur'an'da, "Ey insanlar", "İnsanların Rabb'i" gibi ifadeler sık sık geçmektedir.
- Kur'an, peygamberimiz tarafından yazdırılmıştır. Peygamberimizin vefatından sonra kitap hâline getirilerek her türlü değişikliğe karşı korunmuştur. Bu sebepten Kur'an, hiç değişmeyecek ve kaybolmayacaktır.
- Kur'an'dan sonra başka kitap gelmeyecektir.
- Kur'an, herşeyi bilen ve gören Allah'ın sözüdür. Bu sebepten Kur'an'da yazılanların hepsi doğrudur.

2. KUR'ANIKERİM'İN İNDİRİLİŞ SÜRECİ

Kur'anikerim, Peygamberimize milâdın 610. yılının Ramazan ayında indirilmeye başlanmıştır. İlk indirilen ayetler, Alak suresinin ilk beş ayetidir. Bu ayetlerin anlamı şöyledir:

"Ey Muhammed, yaratan Rabb'inin adıyla oku. O, insanı Alaktan yarattı. İnsana bilmediklerini öğreten ve kalemle yazdıran Rabb'in en cömerttir."

Kur'anikerim'in bir kısmı Mekke'de, bir kısmı da Medine'de indirilmiştir. Peygamberimizin Mekke'deki peygamberlik hayatı 13 yıl sürmüştür. Daha sonra Medine'ye göç etmiştir. Mekke'deyken kendisine indirilen bölümlere "Mekkî", Medine'ye göç ettikten sonra indirilenlere de "Medenî" adı verilir.

Peygamberimiz kendisine gelen vahiyleri anında ezberlemiştir. Bunun için vahiylerin unutulması tehlikesi hiç olmamıştır. Peygamberimiz kendisi ezberlemekle yetinmemiştir. Müslümanlardan bazılarına vahiyleri yazma görevi vermiştir. Bunlara "vahiy kâtibi" denilmektedir.

Hz. Ebubekir zamanında kitap hâline getirilen Kur'anikerim, Hz. Osman zamanında yedi nüsha olarak çoğaltılmıştır. Hz. Ali zamanında da el yazısı ile çoğaltılmıştır. Günümüzde bu nüshalar halen Topkapı Sarayı müzesi ile St. Petersburg Müzesinde bulunmaktadır.

* Kur'anikerim ile ilgili konuyu kitabınızın 43-46. sayfalarında bulabilirsiniz.

3.KUR'ANIKERİM'İN İÇ DÜZENİ

Kur'anikerim'in iç düzeni, ayet, sure ve cüzlerden oluşur.

Ayet, Kur'an'ın en küçük parçalarına verilen isimdir. Ayetlerin uzunluğu bazen birkaç harf kadarken, bazen bir sayfaya kadar çıkabilir.

Sure, Kur'an'ın, ayetlerden meydana gelen ana bölümlerinin adıdır. Kur'anikerim'de 114 sure vardır. En kısa sure Kevser suresidir; üç ayeti vardır. En uzun sure ise Bakara'dır; 286 ayeti vardır. Kur'an'ın ilk suresi Fatıha, son suresi ise, Nâs suresidir.

Ayetlerin diziliş sırasını peygamberimize Cebrail öğretmiştir. Cebrail de Allah'tan öğrenmiştir. Peygamberimiz, her gelen ayeti, hangi sureye aitse oraya yazdırmıştır.

Her surenin bir ismi vardır. Bu isimler, o surelerde geçen bazı olaylar veya terimlerden alınmıştır.

Kur'an, "cüz"lere ayrılmıştır ve otuz cüzden oluşmaktadır. Her yirmi sayfaya bir cüz denilmektedir.

4. KUR'ANIKERİM'DE NELER BULABİLİRİZ?

Kur'anikerim'de bulabileceğimiz konular dört bölüme ayrılabilir:

İlk olarak Kur'an'da Allah, melek, kitap, peygamber ve ahiretle ilgili inanç konuları ile insan ve yaratılışı hakkında bilgiler buluruz.

İkinci olarak insanın Allah ve yaratılmışlar alemi ile nasıl bir ilişki içinde olması gerektiği konusunda bilgiler buluruz.

Üçüncü olarak kişiler arası ilişkiler hakkında dinî hükümler buluruz. Bunlar genel olarak ahlâk ile ilgili konulardır.

Dördüncü olarak namaz, oruç, hac gibi dinî yükümlülüklerimiz hakkında bilgiler buluruz. Bunlar ibadetlerle ilgilidir.

Yüce Allah, Kur'anikerim'in insanlara ihtiyaç duydukları alanlarda yol göstermek için indirmiştir. İnsanların Allah'ın yol göstermesine ihtiyaç duydukları alanlar çok geniştir. Bunlar insanın ilişkilerinin tamamını içine alır.

İnsanların ilişkiler alanı üçe ayrılır:

1. Kendisini yaratan yüce Allah ile ilişkisi
2. Kendisi dışındaki diğer insanlarla olan ilişkisi
3. Evrenle olan ilişkisi

4.1. Kur'an, İnsan - Allah İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Kur'anikerim, insana, kendisini ve Allah'ı tanıtır. Allah'ın sıfatları hakkında bilgiler verir.

İhlas suresinde bu bilgiler özlü bir şekilde verilmiştir:

"De ki; o Allah bir tektir. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir; her şey ona muhtaçtır. O doğurmamış ve doğurulmamıştır. Hiçbir şey ona denk değildir."

Kur'anikerim öncelikle iman ve ibadet esaslarını öğreterek insana, Allah ile ilişkilerinde rehberlik eder.

İmanın esasları ile ilgili şu ayeti örnek olarak gösterebiliriz:

"Peygamber Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, mü'minler de iman ettiler. Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler..."

Zekât konusunda da şu şekilde bilgiler verilir:

"Ya Muhammed! Servet sahiplerinin mallarından zekât al! Zekât, onların mallarını temizler, vicdanlarını arıtır."

4.2. Kur'an, İnsanın İnsanla İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

İnsan günlük hayatında diğer insanlarla ilişki içindedir. İnsanın diğer insanlarla girdiği ilişkileri; akrabalık, komşuluk, ticaret ilişkisi gibi türlere ayrılabilir. Bu ilişkileri ahlâk ilkeleri düzenler. Kur'anıkerim, ayetleriyle insana bu ilişkileri nasıl kurması gerektiği konusunda yol gösterir. Bu şekilde Kur'an, evrensel ahlâk ilkelerinin belirlenmesinde ve davranışa geçirilmesinde insana yardımcı olur.

4.3. Kur'an, İnsanın Evrenle İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Kur'anıkerim, ayetleriyle insan ve evren ilişkisinde yol gösterir. Evrende olup bitenleri araştırmamızı ister: *"Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki, orada olanları akledecek kalpleri, işitecek kulakları olsun..."* ayeti bunun açık bir ispatıdır.

"O, geceyi, gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı sizin hizmetinize verir. Yıldızlar da Allah'ın emriyle hareket ederler. Şüphesiz ki, bunlarda, aklını kullananlar için pek çok deliller vardır." gibi âyetlerle de Kur'an, evrenin tapınma konusu olmadığını bildirir.

Kur'anıkerim, insanın bitkilere, hayvanlara ve kısaca evrene karşı takınması gereken tavırları açıklar. İnsana bilgisini nasıl kullanması gerektiğini öğretir.

Bu konuda şu ayetleri örnek olarak gösterilebilir:

"Şüphesiz biz, her şeyi bir ölçüye göre yaratmışızdır." 1

"Yeri yarıdık, oraya sabit dağlar yerleştirdik, orada her şeyi bir dengeye göre bitirdik." 2

4.4. Kur'an, Allah - Evren İlişkisi Konusunda Yol Gösterir

Kur'anıkerim'in açıklamaları sayesinde evrenin kendi başına var olmadığını, Allah tarafından yoktan yaratıldığını, Allah'ın dilediği bir zamanda sonunun geleceğini öğreniriz. Bu açıklamalar bize aynı zamanda dünyadaki hayatın geçici olduğunu, ebedi olan hayatın ahiret hayatı olduğunu da öğretir.

Kur'anıkerim'de evrenin bir ölçü, düzen ve denge içinde yaratıldığı bildirilir. Kur'an insandan doğayı korumasını, ondaki dengeyi bozmamasını ister.

"Şüphesiz biz, yakın göğü bir süsle, yıldızlarla bezedik." 3

Allah hiçbir şeyi manasız ve boş yere yaratmamıştır. Bu hususu Kur'an şu şekilde açıklar:

1 54. Kamer, 49.

2 15. Hicr, 19.

3 37. Saffat, 6.

"Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları oyun olsun diye yaratmadık. Biz onları ancak ve ancak doğru amaçlar için (ve nasıl gerekiyorsa öylece) yarattık; ama insanların çoğu bilmezler." ¹

Kur'anikerim evrendeki hayvan ve bitkilerle ilgili olarak da insana bilgiler verir. Bu bilgiler Allah'ın yaratıcı gücünü, evrenin bizim için anlamını, canlı ve cansız varlıklara nasıl davranmamız gerektiğini öğretir.

5. KUR'ANIKERİM'İN TEMEL EĞİTİCİ NİTELİKLERİ

5.1. Kur'an, İyiyeye ve Güzele Yönlendirir

Kur'anikerim, insanlara iyiliği emredip kötülükten sakındırmalarını ister. Bunu mümin erkek ve kadının temel bir özelliği olarak görür.

Kur'anikerim, Müslümanlardan iyilik konusunda başka insanlara örnek olmalarını şu şekilde ister:

"Sizler insanlar için çıkartılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülüğü yasaklar ve Allah'a inanırsınız." ²

Kur'anikerim, insanların hem iyi olmalarını hem de başkalarını iyilik ve güzellele Allah'ın yoluna çağırmalarını ister. *"Hikmetle ve güzel öğütle Rabb'inin yoluna çağırır."* ³ ayeti bunun en açık örneğidir.

5.2. Kur'an, Açıklar ve Aydınlatır

Kur'anikerim, insanlara bilmeleri gereken konulara açıklayarak onları aydınlatır. *"And olsun ki, size apaçık ayetler, sizden önce geçenlerden misal ve sakınanlara öğüt indirdik."* ⁴ ayeti, Kur'an'ın insanlara bilmeleri gereken hakikatleri açıklamak için gönderildiğini gösterir. Yapılan bu açıklamalar insanın yolunu aydınlatır, yanlış yapmasına engel olur.

Kur'anikerim'in açıklamaları hem dünyayı hem de ahireti kapsar. İnsan, dünyada mutlu olmak için ihtiyaç duyduğu temel ilkeleri Kur'anikerim'de bulabilir.

5.3. Kur'an, Öğüt Verir ve Hatırlatır

Kur'anikerim, insanların güzel ahlâklı, mutlu ve huzurlu olmalarını öğütler. Bunun için önce insanlara iyiliğin ve kötülüğün ne olduğunu açıklar. İnsandan kendisini tanımasını ister. Kendisini tanıyan insanın yaratıcısına inanacağını bildirir. Bunun için insandan, hem kendisi hem de içinde yaşadığı dünya hakkında düşünmesini ister.

1 44. Duhan, 38.

2 3. Ali İmran, 110.

3 16. Nahl, 125.

4 Nur, 34.

"Bu Kur'an, âyetleri üzerinde düşünsünler ve akli olanlar ders alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek kitaptır." ¹ gibi pek çok âyet, Kur'an'ın öğüt verici ve hatırlatıcı olduğunu gösterir. İnsanlar, temel doğruları kendileri bulabilirler. Kur'an bu doğrulardan ayrılmamamızı bize hatırlatır.

Kur'an, ısrarla insanı düşünmeye sevk eder. Akınlı kullanan insan, hem Allah'a kolayca inanır hem de Allah'ın istediği gibi ahlâklı olur. Kur'anın, insanları, sık sık düşünmeye çağırmasının sebebi budur.

ÜNİTE 2: DİN GÜZEL AHLÂKTIR

1. DINDAR OLMAK GÜZEL AHLÂKLI OLMAYI GEREKTİRİR

Her din kötülüğü yenmek, iyiliği egemen kılmak için gelir. Bunun için bireylerin güzel ahlâklı olmalarını ister. Bireyleri ahlâklı olan toplumlar da ahlâken yücelirler. Bu bakımdan dindar olmak güzel ahlâklı olmayı gerekli kılar.

İslâmiyetin bütün buyrukları, öğütleri, insanın kötü davranışlardan kurtulmasını amaçlar. Güzel huylarla bezenmek için kişinin içgüdülerine hâkim olması gerekir. Bunun yolu ise iradeyi güçlendirmektir. İslâm dini, insana, kendisini kolayca kontrol altına alabilmenin yollarını göstermiştir.

Güzel ahlâklı olabilmek için öncelikle kuvvetli bir imana sahip olmalı, özümüzle sözümüz bir olmalıdır. Yalan söylememeli, olduğumuzdan farklı görünmeye çalışmamalıyız. Bundan dolayı Kur'an'da "Ey inananlar! Yapmadığınız şeyi niçin yaptığınızı söylüyorsunuz?" ² buyrulmaktadır. Güzel ahlâk peygamberimizin ahlâkıdır. "Güzel ahlâk, insana verilen nimetlerin en iyisidir." ³

2. DİN, GÜZEL AHLÂKLI OLMAMA NASIL KATKI SAĞLAR?

Din, ahlâklı olmak yolunda bizi teşvik eder. Çünkü dindar bir insan için ahlâk kuralları aynı zamanda Allah'ın buyruklarıdır. Bu sebepten dindar insan, ahlâkî görevlerini yaparken aynı zamanda sevap da kazanır; ahlâk kurallarını çiğnemesi hâlinde de günah işler. Böylece din ahlâka kuvvetli bir yaptırım gücü sağlar.

Din aynı zamanda peygamber vasıtasıyla insanlara canlı, güzel ahlâklı bir insan örneği de gösterir. İnsanlar güzel ahlâklı insanın nasıl olması gerektiğini peygamberlerin davranışlarından kolayca öğrenebilir. Güzel ahlâklı olabilmek için her konuda peygamberimizi örnek almak, insana büyük bir kolaylık sağlar.

2.1. Dinim Benden Güvenilir İnsan Olmamı İster

Dinim benden güvenilir bir insan olmamı ister. İnsanlara örnek olarak gönderilen peygamberimiz, bütün insanların güvendiği bir insandı. Bu sebepten ona "Güvenilir Muhammed" anlamına gelen "Muhammedü'l-Emin" adı verilmiştir.

1 38. Sad, 21

2 61. Saff 2

3 İbn Mace, Kitabüt tıp 1. Bab

Dinimizin adı İslâmdır. İslâma inanan insana Müslüman denilir. Peygamberimiz Müslümanı *"Elinden ve dilinden başkalarının güvende olduğu kimse."*¹ şeklinde tarif ederek nasıl olmamız gerektiğini belirtmiştir. Ben de güvenilen bir insan olduğum zaman, dinimin istediği gibi bir Müslüman olmuş olurum.

2.1.1 Üzerime Düşen Görevleri Yaparım

Doğadaki her şey bir düzene göre yaratılmıştır ve hepsinin bir görevi vardır. İnsan da aynı düzenin bir parçasıdır ve onun da görev ve sorumlulukları vardır. İnsanın diğer varlıklardan üstün bir yanı bulunmaktadır. Diğer varlıklar, insan gibi akıllı olmadıkları için, üzerlerine düşen görevleri içgüdüleri ile yapmaktadırlar. İnsan ise, görevlerini aklını kullanarak yerine getirmektedir.

Güvenilir insan olabilmek için, üzerimize düşen görevlerimizi eksiksiz yerine getirmemiz gerekir. Ben de görevlerimi her zaman eksiksiz yerine getirmeye çalışırım.

2.1.2 Verdiğim Sözde Dururum

Güvenilir insan olmanın gereklerinden birisi de verilen sözde durmaktır. Ben de her zaman verdiğim sözde durmaya çalışırım.

Dinimiz, verilen sözde durmaya çok önem vermiştir. Bir antlaşma yaptığımız zaman ona uymamızı, bir söz verdiğimiz zaman gereğini yapmamızı emretmiştir. Dinimizin en önemli amacı, insanların mutlu ve huzurlu olmalarını sağlamaktır.

Yüce Allah Kur'anıkerim'de bu konuda: *"Verdiğiniz sözünü yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir."*², *"Ey iman edenler! Yaptığınız sözleşmeleri yerine getirin!"*³ buyurmaktadır.

2.1.3 Emanete İhanet Etmem

Emaneti korumak, insan olmanın bir gereğidir. Kendilerine güven duyulan insanlar, emanetleri titizlikle korurlar. Peygamberimiz emanete ihanet eden kişinin olgun bir insan olamayacağını bildirmek üzere;

*"Bir Müslümana ihanet eden kişi, bizden değildir."*⁴ buyurmuştur.

Toplumun huzur ve mutluluğu, insanlar arasındaki güven duygusunun varlığına bağlıdır. Emanete ihanet eden, iki yüzlü davranan insanların oluşturduğu toplumda birlik ve beraberlikten söz edilemez.

2.1.4 Kötülüğü Yaklaşmam

Dinin istediği gibi güvenilir bir insan olabilmek için her türlü kötülükten uzak durmalıyım. Çünkü kötülük yapmayı alışkanlık hâline getirilen insanlar, güvenilmeyen insanlardır.

1 Müslim, Kitabı-İman Bab: 14,

2 17. İsrâ, 34.

3 5. Maide, 1.

4 Müslim, 1. K. İman, Bab: 43 H. No: 101-102

Dinimizde iman esasları; insanı, iyilikleri işlemeye, kötülüklerden kaçınmaya ve görevlerini yerine getirmeye teşvik eder. İbadetler ise; insanı ahlâken olgunlaştıran, kötülüklerden uzaklaştıran birer araç gibidir. Çünkü ibadet ederek kötü arzuları yenmeye alışırız. Böylece kötülüklerden uzaklaşırız.

2.1.5 Hiçbir Konuda Doğruluktan Ayrılmam

Doğruluk, kişinin işine, sözüne ve düşüncesine yalan, yanlış, hile karıştırmaması demektir. Bu anlamda doğruluk; insanın içi ile dışının, özü ile sözünün bir olması demektir. Söyledikleriyle yapıp ettikleri arasındaki uyumun adı, kısaca doğruluktur.

Dinimiz her zaman doğru ve doğrudan yana olmamızı istemektedir. Yalan söylemeyi, ölçü ve tartıda hile yapmayı, iftira atmaya, yalan yere şahitlik etmeyi yasaklamaktadır.

Ben de hiçbir konuda doğruluktan ayrılmamaya çalışırım. Yüce Allah'ın istediği gibi, kendisine güvenilen bir insan olmaya gayret ederim.

2.1.6 Kimsenin Arkasından Konuşmam

İnsanların arkasından konuşmaya dinimizde gıybet adı verilir. Gıybet insanların hoşlanmayacağı şeyleri arkalarından söylemektir. Bu çok kötü bir huydur.

İnsanların arkasından konuşmak, iki yüzlü davranmaktır. Arkasından konuştuğu insanın yüzüne bir şekilde davranır, arkasından başka bir şekilde davranır. Bu ise doğruluktan ayrılmak demektir.

Kur'anıkerim insanların arkasından konuşmayı kötü görmekte, tiksindirici bulmakta ve bundan sakınmamızı istemektedir. Herkesin güvenini kazanmış olan peygamberimiz de hiç kimsenin arkasından konuşmamıştır. Ben de insanların arkalarından konuşmamaya özen gösteririm. Çünkü arkamdan konuşulmasını istemem.

2.1.7 Kıskaçlıktan, Yalan ve İftiradan Kaçınırım

Kıskaçlık, insanı içten içe kemiren çok kötü bir huydur. Kıskaç kişi aslında kendisini küçük düşürür, kendisine zarar verir. Çünkü bu gibi insanlarla kimse dostluk ve arkadaşlık kurmak istemez. Bu sebepten yalnız kalırlar. Kıskaçlık, insanları saldırgan yapar, kıskandığı kimseye çeşitli zararlar vermesine yol açar.

Kur'anıkerim, kıskançlığı reddeder. Dinimiz, insanlar arasında sevgi ve saygıya dayalı bir kardeşlik ortamı oluşturmayı hedefler. Kıskaçlık, insanları birbirine düşürür, kardeşlik bağlarını zedeler. Peygamberimiz:

*"Birbirinize hiddetlenmeyin, birbirinize hased edip kıskanmayın. Birbirinize arka çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları, kardeş olun."*¹ sözüyle kıskançlığın kötülüğüne açık bir şekilde işaret etmiştir.

Dinimiz, kişiye ve topluma bu kadar zararlı olan bir davranışa izin vermez. Allah, insanları yalandan kaçınmaya ve doğru olmaya çağırmıştır. Bunlarla ilgili olarak Kur'an'da çok sayıda ayet vardır. İşte bunlardan iki örnek:

1 Buhari, Edebül Mufred C. 1. S. 491.

“... Yalan sözden kaçın!”¹

“... Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!”²

Yüce Allah, insanlardan doğru olmalarını, yalandan uzak durmalarını istemektedir. İnsanın aleyhine bile olsa, doğruluk ve adaletten ayrılmamak gerekir. Kur’an bu şu cümlelerle çok açık bir şekilde dile getirir.

“Ey iman edenler! Kendinizin, ana, babanızın ve yakınlarınızın aleyhine de olsa, Allah için doğruyu söyleyen şahitler olun ve haktan yana olup adaleti yerine getirmeye çalışın. Hak ve adalet konularında heveslerinize uymayın...”³

“Peygamberimiz de doğruluğa sarılmayı emreder, yalanın kötülüğe, kötülüğün ise cehenneme götürüleceğini bildirir.”⁴ Bu demektir ki insan, yalan söylemeyi alışkanlık hâline getirirse kötülöklere yakın olur. Bunun sonucunda da cezalandırılır.

İftira, kelime anlamıyla kasıtlı ve asılsız suç yükleme, kara çalma anlamına gelir; bu da bir kimseyi yapmadığı bir kötülükle suçlamak demettir. İftira etmek, çok kötü bir davranıştır. Ne insanlığa ne de Müslümanlığa sığar.

İftira edenler kötülüğe alet olurlar. İftira etmek, aynı zamanda kul hakkı yemektir. Kul hakkı yiyenler, mutlaka cezasını görürler. Yani insanlara haksız yere kötülük edenler daha sonra yaptıklarının karşılığını bulurlar. Ayrıca iftiracı kimselere asla güvenilmez. Kur’an iftirayı hoş görmediğini şu şekilde açıklar:

“Mümin erkeklerle mümin kadınlara yapmadıkları bir şeyden dolayı eziyet edenler, şüphesiz bir iftira ve bir günah yüklenmişlerdir.”⁵

2.1.8 Başkalarını Hor Görmem

Başkalarını hor gören insanları kimse sevmez. Toplumda sevilen, güvenilen insanlar, başkalarını hor görmeyen insanlardır. Başkalarını hor gören kişiler, kendilerinde büyüklük gören insanlardır. Bir insanın kendisini üstün görmesi başkalarını hor görmesini sebep olur. Bu kaçınılması gereken bir kötülüktür.

Yüce Allah, başkalarını hor gören insanları sevmediğini şu şekilde bildirir:

“İnsanları küçümseyip yüz çevirme, yeryüzünde böbürlenerek yürüme; Allah, kendini beğenip övünen hiç kimseyi şüphesiz ki sevmez.”⁶

2.2. Dinim, Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

Dinin özü güzel ahlâktır. Güzel ahlâklı olmak her zaman iyiliğe yönelmek, kötülöklüklerden kaçınmakla mümkün olur. Güzel ahlâk sahibi olan insanlar, güvenilir insanlardır. Çünkü bu insanlardan kimseye bir zarar gelmez.

1 22. Hac. 30

2 11. Hud 112

3 4. Nisa 135

4 Rizazü'l Salihin Cilt 111/123

5 22. Hac. 30.

6 31. Lokman, 18.

İnsanın güvenilir bir kişi olabilmesi için, alanıyla ilgili gelişmeleri izlemesi gerekir. Gelişmeleri izlemeyen insanlar kendilerini geliştiremezler. Kendilerini geliştiremeyen insanlar ise yaşadıkları çağa ayak uyduramazlar. Yaşadıkları çağa ayak uyduramayan insanlar, çağın gerisinde kalırlar, çağdaşları arasında yer bulamazlar. Sonuçta yok olup giderler. Bu sebepten dinim benden, kendini geliştiren bir insan olmamı ister.

2.2.1 Allah, Öfkemizi Yenmemizi İster

Öfke; engelleme, incinme ya da gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık hâlidir. Çabuk öfkelenen, öfkesini yenemeyen insanlar, aşırılığa kaçarak, saldırgan olurlar. Saldırgan kişiler etrafındaki insanlara güven vermezler, kalıcı arkadaşlık ve dostluklar kuramazlar.

Allah peygamberimizi örnek almamızı istemiştir. Onu örnek almamız, onun gibi öfkemizi yenmemiz, yumuşak huylu olmamız demektir. Peygamberimiz, öfkesini yenen, yumuşak huylu olan insanı, baş pehlivanlardan daha güçlü bir insan olarak tanıtır: *"Güçlü insan; güreş meydanlarında başkalarını yenen değil, öfkelenildiğinde kendine hakim olandır."*¹ buyurur.

2.2.2 Allah, Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğru Yolu Gösterir

İşlediği bir günah ya da suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermeye tövbe etmek denir. Allah, samimi olarak tövbe eden herkesin günahını affeder. Yeter ki insan, pişman olup af dilesin. Bunun gibi yanlış yola sapanlara Allah fırsat verir, hatalarını anlayıp af dilemeleri için açık kapı bırakır.

Allah, hatasından dönmek isteyenlere yardım eder, onlara doğruyu gösterir. Fatiha suresinde *"Allahım!... Bizi doğru yola, nimete erdirdiğin kimselerin yoluna eriştir."* şeklinde dua etmemizi ister.

2.2.3 Zorluklarla Baş Etmesini Bilirim

Dinimin istediği anlamda kendini geliştiren bir insan olabilmek için zorlukların üstesinden gelmem gerekir.

İnsan hayatta karşılaştığı zorluklarla, sıkıntılarla baş etmesini öğrenmelidir. Karşılaştığı zorlukların üstesinden gelemeyen insanlar, başarılı olamazlar. Başarılı olabilmek için karşılaştığımız olumsuzluklara karşı sabırlı olmamız gerekir.

Zorlukların üstesinden gelebilmek için başka insanlarla yardımlaşmak da gerekir. Bundan dolayı başkalarıyla iş birliği yapamayan, yalnız kalan insanlar zarar görürler.

Zorluğu yenmenin yolu, onun üzerine gitmektir. Bunun için insanın hem kendini yetiştirmesi hem de kendine güvenmesi gerekir. Bir de insan kararlı ve azimli olmalıdır. Zorluktan kaçanlar, başarılı olamazlar.

1 Müslim, 45. Bab: 23.

2.2.4 Davranışlarımızda Doğru Bilgiye Dayanırım

İnsanın bilinçli yaptığı her davranışı bir bilgiye dayanır. Doğru davranışlarda bulunabilmek için her zaman doğru bilgilere sahip olmak gerekir.

Allah, bizim daima doğru bilgiye dayanmamızı ister. Kötü niyetle uydurulan söz- lere uymamayı tavsiye eder. Çünkü doğru bilgiye dayanmayanlar, kolayca kötülük işleyebilirler. Bu sebepten güvenilirmez, günahkâr (fasık) bir insanın getirdiği haber- lerin aslını araştırmamızı isteriz:

“Ey inananlar! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü- araştırmın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de sonra ettiğinize yanarsı- zın.”¹

2.2.5 Görgü Kurallarına Uyarım *

Görgü kuralları insan ilişkilerini düzenler, nerede nasıl davranışması gerektiğini öğretir. Bunlar, toplumun iyi ve güzel kabul ettiği kurallardır. Görgü kurallarının oluş- masında o toplumun dininin, ahlâkının, gelenek ve göreneklerinin etkisi büyüktür.

Görgü kuralları, insanlar arası ilişkileri düzenler. Bu sebepten çok çeşitli alanla- rı kapsar. Bunlar; misafirlik, yemek, yolculuk, kılık kıyafet ve konuşma ile ilgili kural- ları kapsayabilirler. Bu konularda toplumunuz tarafından kabul edilmiş olan görgü kurallarını şu şekilde açıklayabiliriz:

2.2.5.a. Misafirlik

Misafirlikte uyulması gereken bazı görgü kuralları vardır. Misafiriğe gitmeden önceye ait görgü kurallarının bir kısmı şu şekilde ifade edilebilir: Gidilecek yere ve- ya kişiye önceden haber vermek, temiz ve düzgün giyinmek, buyur edilmeden içe- riye girmemek, kapıyı açana güler yüzle selâm vermek.

Misafirlikte uyulması gereken görgü kuralları ise; gösterilen yere oturmak, güler yüzlü olmaya özen göstermek, yapılan ikramları geri çevirmemek ve beğenmemez- lik etmemek, ayrılırken teşekkür etmek, ev sahibini rahatsız etmemeye özen gös- termek gibi kurallardır.

2.2.5.b. Yemek Yerken

Yemek yerken uyulması gereken görgü kurallarına “yemek yeme adabı” da ne- dilmektedir. Yemeğe otururken eller yıkanmalı, yemeğe “besmele” ile başlanmalı, ağza büyük lokma alınmamalıdır. Ağızda yemek varken konuşmamalıdır. Yemek- ten kalkmadan önce Allah’a dua etmeli, yemekten sonra eller yıkanıp dişler fırça- lanmalıdır.

2.2.5.c. Yolculukta

Yolculuğa çıkarken giyeceklerin temiz olmasına dikkat etmeliyiz. Yolculuk uzun sürecekse yedek giysiler almalıyız. Yolculuk sırasında başkalarını rahatsız edecek şekilde konuşup şakalaşmamalıyız. Hasta, yaşlı ve çocuklu kadınlara yer vermeli- yiz. Başkalarını rahatsız edici kokular sürünmemeli, soğan, sarımsak gibi kokan şeyler yememeliyiz. Sürücülerin dikkatini dağıtacak davranışlardan kaçınmalıyız.

1 49. Hucurat, 6.

* Görgü kuralları ile ilgili konuları yayın evimize ait 8. sınıf ders kitabımızın 118-126. sayfalarında bulabilirsiniz.

2.2.5.d. Kılık Kıyafette

Kılık-kıyafette en önemli görgü kuralı, temiz ve ölçülü giyinmektir. Allah, sevgili peygamberimizden, elbiselerinin temizliğine dikkat etmesini istemiştir.

Kılık-kıyafette temizlik yanında, düzgünlük ve sadelik de önemlidir. İyi giyinmek pahalı giyinmek değil, temiz, sade ve uyumlu giyinmektir.

2.2.5.e. Konuşmalarda

Konuşma konusunda da uyulması gereken görgü kuralları vardır. "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır." atasözü, bu kurallardan birini dile getirmektedir. İnsan, konuşmalarında tatlı dilli, güler yüzlü olmalıdır. Kırıcı, sert ve anlaşılmaz konuşmalardan kaçınmalıdır.

Konuşma kurallarına uymak için başkalarının sözünü kesmemeli, söz istemeden konuşmaya başlamamalıyız. Büyüklerle konuşurken saygılı olmalı, konuşmalarda gıybet ve dedikodu yapmamalıyız. Övgü ve yergide ölçülü olmalı, kedimize söylenmesini istemediğimiz bir sözü başkalarına söylememeliyiz.

Konuşmayla ilgili bir atasözü, çok ölçülü ve dikkatli konuşmayı ister: "Dil dokuz boğumdur, boğ boğ söyle!" Yusuf Has Hâcib, Kutadku Bilig adlı eserinde şöyle der: "Başın süsü yüz, dilin süsü söz, yüzün süsü gözdür."

2.2.6 Savurganlıktan Kaçınım

Kendimizi geliştiren bir insan olabilmemiz için, harcamalarımızda aşırılıktan kaçınıp ölçülü olmamız gerekir. İnsanın malını, mülkünü ve parasını ölçsüzce, yerli yersiz harcamasına savurganlık denir. Savurganlığın bir adı da israftır.

Savurganlık sadece malda, mülkte, parada yapılmaz. Zaman ve sağlık savurganlığı da vardır. Zamanını boşa harcayan kişi de zamanı israf eder. Bunun gibi sağlığına dikkat etmeyen, içki, kumar ve benzeri alışkanlıklarla sağlığını bozan kimse de sağlığını israf eder.

Dinimiz malların korunması için savurganlığı yasaklar. Savurganlığın zararı kişinin kendisi ile sınırlı kalmaz; aileye, çevreye ve topluma kadar uzanır. Savurganlık, ülkeye ve ulusa zarar verebilecek boyutlara ulaşabilir. Örnek olarak bilinçsizce ormanları tüketenler, ulusal serveti boşuna harcamış olurlar. Ulusal serveti gelişi güzel harcayanlar, ulusu gelirsiz bırakırlar.

Kur'anıkerim savurganlık yapmamızı şu şekilde yasaklar:

"Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme, büsbütünde açıp tutumsuz olma, yoksa pişman olur açıkta kalırsın." ¹

3. MAUN SURESİNİ EZBERLEYELİM VE ANLAMINI ÖĞRENELİM

Bismillâhirrahmânirrahim

"Eraeytellezî yükezzibü biddin. Fezâlikellezî yedülyetîm ve lâ yehuddu alâ ta'âmilmiskîn. Feveylun lilmusallînnellezîne hüm an salâtihim sâhûn. Ellezîne hüm yürâ'üne ve yemneûnelmâûn."

¹ 17. İsra, 29.

ANLAMI

“Ey Muhammed! Dini yalan sayanı gördün mü? Öksüzü kakıştıran, yoksulu doyurmağa yanaşmayan kimse işte odur. Vay o namaz kılanların hâline ki, onlar kıldıkları namazdan gafildirler. Onlar gösteriş yaparlar. Onlar eğreti olarak basit şeyleri dahi vermezler.”

ÜNİTE 3: HAC VE KURBAN

1. HAC İBADETI *

Genellikle tek Tanrılı dinlerde kutsal olarak tanınan yerlerin, o dinden olanlarca yılın belli aylarında ziyaret edilmesine hac denir. Dinimizde hac ibadeti, İslam dinine inanan insanların, yılda bir defa belli bir yer ve zamanda birlikte ibadet etmesi anlamına gelir. Hac, dinimizin en temel ibadetlerinden birisidir.

Allah'ın Evi'ni ziyaret anlamındaki bir ibadet, dinler tarihinde hemen hemen sadece İslâm dininde mevcuttur. Zengin olan bütün Müslümanlara hayatta bir kere olmak üzere hac, dinî bir görevdir.

1.1. Hac Nedir ve Niçin Yapılır?

Hac ibadeti, İslâmın beşinci şartını oluşturur. Hem bedenle hem de mal ile yapılan bir ibadettir.

Bir Müslümanın, Kâbe'yi ve onun etrafındaki kutsal yerleri usulüne uygun şekilde, belli günlerde ziyaret ederek, dinî görevleri yerine getirmesi demektir. Kısaca hac, “İhrama girerek yılın belli günlerinde, Arafat'ta vakfe yapmak ve Kâbe'yi tavaf etmektir.”

İnsanlar hacda Allah'a şükür ve dua ederler, birbirleriyle bilgi ve duygu alışverişinde bulunurlar. Hac, aynı zamanda, bilgilenme manasına da gelir. Hac ibadetini yerine getiren Müslümanlar, yeni bilgiler ve güzel duygular kazanarak memleketlerine dönerler.

1.2. Hac Kimlere Farzdır?

Hac, İslâmın temel şartlarından birisidir. Hacca gitmek için şu şartların bulunması gerekir:

- a. Ergin, akıllı, hür ve Müslüman olmak
- b. Hacdan dönünceye kadar kendisinin ve ailesini bütün ihtiyaçlarını karşılamış olmak
- c. Hac masraflarını karşılayacak kadar zengin olmak
- ç. Yolun güvenli olduğundan emin olmak (Yolda bulaşıcı hastalık ve savaşın olmaması gerekir.)
- d. Hastalık ve tutukluluk gibi hacca gitmeye engel bir durumda olmamak gerekir. Bu şartları taşıyan insanlara hacca gitmek farz olur.

* Hac konusunu yayın evimize ait 6. sınıf ders kitabınının 78-79. sayfalarında bulabilirsiniz.

1.3. Hac ile İlgili Kavramlar (İhram, Tavaf, Sa'y, Vakfe)

a. İhram: İhram, erkekler için, vücudun belden itibaren alt kısmına sarılan uzunca bir peştamal ve sırta alınan büyükçe bir havludan ibarettir. Kadınların ihramı, uzunca bir entaridir.

Hac için ihrama giren kimsenin bazı işleri yapması yasaktır. Örneğin; ihramlı kimse için avlanmak, tıraş olmak, otları koparmak, tırnak kesmek, cinsî yakınlıkta bulunmak ve kavga etmek gibi işler yasaktır.

b. Tavaf: Tavaf; bir şeyin etrafında dolaşmak, dönmek gibi anlamlara gelir. Belli dualar okunmak ve usulüne uygun olarak Kâbe etrafında yedi kez dönmektir. Kurban Bayramının ilk üç gününde Kâbe'yi tavaf etmek farzdır.

c. Sa'y: Sa'y; koşmak, çaba göstermek gibi anlamlara gelir. Hac ile ilgili bir terim olarak anlamı şudur: Kâbe'nin doğu tarafında bulunan Safa ve Merve adlı iki tepe arasında, yedi defa gidip gelmektir.

d. Vakfe: Vakfe, durmak anlamına gelir. Hacda Arafat ve Müzdelife denilen yerlerde belirli zamanlarda bir süre kalmaktır.

İhrama girmek, vakfe yapmak ve Kâbe'yi tavaf etmek, haccın farzlarıdır.

1.4. Hac ile İlgili Mekânlar

1.4.1. Kâbe: Kâbe; Mekke'de "Mescid-i Haram" denilen caminin ortasında, yaklaşık 13 m. yüksekliğinde, 12 m. eninde ve 11 m. genişliğinde taştan yapılmış dört köşe bir binadır. Kâbe, Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından, Allah'a ibadet olunmak üzere yeryüzünde ilk yapılan binadır. Haccın sebebi ve namazlarda kible olarak yöneldiğimiz bu binanın üzeri, her sene hac mevsiminde yenilenen siyah bir örtü ile örtülür. Kâbe, İslâm dünyasının merkezi ve tevhit inancının bir sembolüdür. Bu sembol, bütün Müslümanların bir tek Allah'a ibadet ettiklerini ifade eder. Dünyanın her yerinde Müslümanların namaz kılarken Kâbe'ye dönmeleri, onların yön birliğini de sağlar. Yön birliğine sahip olanlar, daha kolaş anlaşır ve kaynaşır.

1.4.2. Safa ve Merve: Mekke'de Mescid-i Haram Camisinin doğusunda yaklaşık 350 m. aralıklı iki tepedir. Güneydeki Safâ, kuzeydeki ise Merve'dir. Sa'y, bu iki tepe arasında yapılır.

1.4.3. Arafat Dağı: Mekke'nin yaklaşık 25 km güney doğusunda bir bölgenin adıdır. Haccın farzlarından biri olan vakfe, burada yapılır.

1.4.4. Müzdelife ve Mina: Müzdelife, Mekke'de Arafat ile Mina arasında bir bölgenin adıdır. Müzdelife'de vakfe yapmak vaciptir. Mina, Müzdelife ile Mekke arasında bir bölgenin adıdır. Büyük, orta ve küçük cemreler buradadır. Şeytan taşlama burada yapılır. Hac ile ilgili kurbanlar da genellikle burada kesilir.

1.5. Hac Nasıl Yapılır?

Hacca gitmeye karar veren insan, yola çıkmadan önce, varsa borçlarını öder, hak sahipleri ile helâlleşir. Yolculukta ve hac ibadeti boyunca başkalarını incitecek kötü söz ve davranışlardan sakınır.

İhrama girme yerine gelindiğinde ihrama girilir. Mekke'ye varılınca gusül yapılır veya abdest alınır. Sonra Harem'e gidilerek Kabe'nin etrafında tavaf yapılır. Ardından iki rekât tavaf namazı kılınır. Sonra Safa ve Merve arasında usulüne uygun olarak sa'y yapılır.

Arefeden bir gün önce Arafat'a çıkılır. Arefe günü güneş batıncaya kadar Arafat'ta kalınır. Burada cemaatle birlikte öğle ile ikindi namazları aynı anda kılınır. Öğleden sonra vakfe yapılır. Güneş battıktan sonra akşam namazı kılınmadan Müzdelife'ye hareket edilir. Müzdelife'de akşam ve yatsı namazları, cemaatle yatsı vaktinde birlikte kılınır. Bayram sabahı, sabah namazı erken kılınarak, "Müzdelife vakfesi" yapılır. Hava aydınlandıktan sonra Mina'ya hareket edilir.

Bayramın birinci günü Mina'da sırasıyla; akabe cemresine taş atılır, saçlar tıraş edilerek ihramdan çıkılır. Mekke'ye gidilerek farz olan tavaf yapılır.

Bayramın ikinci günü sırasıyla; küçük, orta ve akabe cemrelerine taş atılır. Bayramın birinci günü farz olan tavafı yapamamış olanlar bayramın ikinci gününde yaparlar.

Bayramın üçüncü günü yine küçük, orta ve akabe cemrelerine taş atılır. Mina'dan Mekke'ye dönülünce veda tavafı yapılarak hac ibadeti tamamlanmış olur.

1.6. Umre

Umre, hac ibadeti yaparken ziyaret edilen yerleri ziyaret etmektir. Belirli bir zamanı yoktur. Tavaf etmek, sa'y yapmak ve tıraş olmaktan ibarettir.

Umre yapmak sünnettir. Arefe ve onu izleyen Kurban Bayramı'nın dört gününün dışında her zaman umre yapılabilir. Umre yapmak isteyen kimse, ihrama girilmesi gereken yerde umre yapmaya niyet ederek ihrama girer. Mekke'ye varınca Kâbe'nin etrafında umre tavafını yapar. Tavaf bitince iki rekât "tavaf namazı" kılar. Daha sonra Safa ile Merve arasında umrenin sa'yını yapar. Sa'yı bitirince tıraş olur ve ihramdan çıkar.

1.7. Medine'yi ve Mescidi Nebiyi Ziyaret

Medine'nin İslâm tarihinde çok önemli bir yeri vardır. Müslümanların hafızasında Medine denilince peygamberimizi ve yakın arkadaşlarını bağrına basan bir şehir ve şehir halkı canlanır. Dolayısıyla Medine, peygamberimizin hicret ettiği ve hicretten sonra yurt edindiği bir şehirdir. Peygamberimizin yakın arkadaşlarıyla en sıkıntılı günlerini yaşadığı bu şehrin Müslümanlar için çok özel bir anlamı vardır.

Hayatta iken Peygamberimizi görememiş Müslümanlar, Medine'de onun kabrini ziyaret ederek, yaklaşık bin beşyüz yıllık bir tarihi ve tarihî olayları hatırlama imkânı bulurlar. Bu olaylardan dersler çıkarırlar. Bir tarihe mensup olma bilincine sahip olarak imanlarını canlı ve dinamik hâle getirirler. Bu sebepten hac ibadetini yapan her Müslüman'ın, hacdan önce veya sonra Medine'ye uğraması, Medine'de bulunan Mescidi Nebiyi ziyaret etmesi, güzel görülmüştür.

1.8. Haccın İnsan Davranışları Üzerindeki Etkisi

Hacca gidecek Müslümanlar, memleketlerinden hac için hareket etmeden önce, küslerle barışır, hak sahipleriyle helâleleşirler. Böylece hac, insanlar arasında bir barış ortamı oluşmasına daha işin başında önemli bir katkı sağlar.

Hac ibadeti İslâm ahlâkında yer alan eşitlik ilkesini en güzel şekilde simgeler. Fakir, zengin farkı gözetmeksizin Müslümanlar arasında gerçek bir eşitlik ve kardeşlik kurar. Hiç kimsenin kendisini öbür kardeşinden üstün görme durumu söz konusu olamaz. Böyle bir durum, insana mahşer gününü hatırlatır. Bunlar insanın davranışlarına da olumlu yönde etki eder.

Hac ibadeti, aynı zamanda insanın bilgi ve görgüsünü artırır, zorluklara karşı dayanma alışkanlığı kazandırır. Mala olan bağımlılığı azaltır; fakirlere, yoksullara karşı merhamet ve yardım duygularının gelişmesine sebep olur.

Hac ibadeti, hem insan sağlığının hem de mal varlığının bir şükran ifadesidir. İhrama bürünmekle insan, orada eşitliğin zirvesini yaşar. Arafat, kişinin bütün dünyevî, istek ve arzularının yok olmasını sembolize eder. Hacda kurban kesmek, insanın nefsinin saran bütün kötü duyguları söküp atmayı; şeytan taşlamak, bütün fenalıklardan sıyrılıp tertemiz olarak Allah'ın af ve bağışına sığınmayı simgeler. Irkları, renkleri, dilleri ve kültürleri farklı Müslümanların orada tanışıp kaynaşmaları, İslâm kardeşliğini gösteren en ulvî bir manzardır.

2. KURBAN İBADETI *

Kurban kelimesi, dinin bir buyruğunu ya da bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan anlamına gelir. Dinî bir terim olarak Allah'a yakınlaşmak, onun rızasını kazanmak için belli nitelikte bir hayvan kesmek demektir. Kesilmek için hazırlanan hayvana da "kurbanlık" denir.

Kurban; deve, sığır, koyun, keçi gibi hayvanlardan kesilir. Bu hayvanların kurban edilebilmeleri için şu özellikleri taşımaları gerekir:

- a. Deve beş yaşını doldurmuş olmalıdır.
- b. Büyük baş hayvanlar iki yaşını doldurmuş olmalıdır.
- c. Küçük baş hayvanların da bir yaşını doldurmuş olmaları gerekir. Bir yaşını doldurmadığı hâlde annesinin büyüklüğüne ulaşan, gösterişli kuzu ve oğlaklar kurban edilebilir.

Bir koyun veya keçiyi ancak bir kişi kurban edebilir. Fakat büyükbaş hayvanlar ile deve yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban edilebilir.

2.1. Dinlerde Kurban

Bütün ilâhî dinlerde kurban ibadeti vardır. Tevrat'ta kurbandan sıkça bahsedilir. Burada neyin, ne zaman ve nasıl kurban edileceği; kurbanın etinden diğer kısımlarına kadar ne işlemlere tabi tutulacağı ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

* Kurban konusunu yaygın evimize ait 6. sınıf ders kitabının 79-80. sayfalarında bulabilirsiniz.

Hristiyanlıkta Hz. İsa'nın insanlık için kendisini kurban etmesi fikri vardır. Onlara göre İsa son kurbandır. Hz. İsa ile ilgili Yuhanna İncili'nde şöyle denilir:

*"İşte, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı kuzusu!"*¹

Son ilâhî din olan İslâm dininde de kurban ibadeti vardır. Kur'anikerim'de şöyle buyrulur:

*"Biz her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanların üzerlerine onun adını anarak kurban kesmeyi meşru kıldık..."*²

2.2. Hz. İbrahim ve Kurban

Dinimizdeki şekliyle kurban ibadetinin tarihi, Hz. İbrahim'e dayanır. Bu konu, Kur'anikerim'de saffât suresinin 100 ile 111.ci âyetleri arasında açıklığa kavuşturulmuştur. Bu âyetlerde anlatılanların özeti şöyledir:

Hz. İbrahim, bir oğlu olursa Allah yolunda kurban edeceğine söz vermişti. Aradan uzun zaman geçtikten sonra oğulları olmuş ama o, verdiği sözü unutmuştu. Rüyasında, kendisini oğlunu kurban ediyor görünce, adağını hatırlamıştır. Konuyu oğlu İsmail'e açtı, oğlu büyük bir teslimiyet gösterdi. Bunun üzerine verdiği sözü yerine getirmek üzere onu kesmeyi denedi. Ancak Yüce Allah tarafından engellendi. Kendisine Cebrail vasıtasıyla insan yerine koyunun kurban edileceği bildirildi.

Hz. İsmail'in yerine bir koyunun kurban edilmesinin emredilmiş olması, insanlık tarihi için çok önemli bir olaydır. Allah, insanları Hz. İbrahim aracılığı ile insan kurban etmekten korumuş olmasaydı, bugün belki de "insan kurban etmek" gibi korkunç bir gelenek devam edecekti.

2.3. Kurban Nasıl Kesilir?

Kurban kesme günleri, bayram namazı kılınan yerlerde namazdan sonra olmak üzere bayramın ilk üç günüdür. Arefe günü veya bayramın ilk üç gününden sonra kurban kesmek dinen mümkün değildir.

Kurbanlık hayvan, kesileceği yere incitilmeden getirilmelidir. Keserken yönü kıbleye döndürülmeli, "Bismillahi Allahü Ekber" diyerek eziyet etmeden kesilmelidir. Kurbanda esas olan, Allah için malından özveride bulunmaktır. Çünkü kurbanın eti ve kanı Allah'a ulaşmaz. Allah'a ulaşan insanların takvasıdır.³

Kurban eti genel olarak üçe ayrılır: Üçte biri eve bırakılır; üçte biri eş, dost ve akrabalara ikram edilir; geri kalan üçte biri ise yoksullara verilir. Ailesi kalabalık olanlar, kurban etini hiç dağıtmayabilirler. Kurban etine muhtaç olmayanlar ise, hepsini dağıtabilirler.

2.4. Kurban, Allah'a Yakınlaşmanın Bir Aracıdır

İbadet, insanın Allah'a yakınlaşmasını sağlar. Yaptığı ibadetler ile insan, Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu kazanmaya çalışır.

¹ Yuhanna, 1/29

² 22. Hac, 34-35

³ 22. Hac, 37.

Kurban da insanın Allah'a yakınlık sağlamak üzere yaptığı bir ibadettir. İnsan bu dinî görevi yerine getirmekle, Hz. İbrahim gibi Allah'a ve onun emirlerine olan bağlılığını göstermiş olur.

2.5. Kurban, İnsanlar Arasında Dayanışmayı Sağlar

İslâm'ın en önemli sosyal yardımlaşma ve dayanışma vasıtalarından birisi de kurbandır. Her gün yeryüzünde binlerce hayvan kesilir. Kesilen bu hayvanlardan çoğunlukla parası olan kimseler yararlanır. Oysa kurban bayramında, bir dinî görevi yerine getirmek niyetiyle kesilen kurbanlardan, daha çok yoksullar ve hayır kurumları yararlanır.

Kurban toplumsal dayanışmayı yeniler. İnsanlar arasındaki birlikteliği pekiştirir. Sosyal sınıflar arasındaki sevgi ve saygı bağlarının güçlenmesine yol açar. İnsanlar arasında paylaşma ve özveri duygularını geliştirir. Ayrıca kurban, önemli bir geçim kaynağı olan hayvancılığı teşvik eder.

ÜNİTE 4: MELEKLER VE DİĞER GÖRÜLMİYEN VARLIKLAR

1. VARLIKLAR ALEMİ

Varlıkları çok çeşitli gruplara ayırmak mümkündür. Bunları kısaca şu şekilde belirtebiliriz: Canlı varlıklar, cansız varlıklar; maddî varlıklar, manevî varlıklar.

Maddî varlıklar gözümüzle görülebilen, elimizle tutulabilen türden varlıklardır. Bunlar canlı olabildikleri gibi cansız da olabilirler. Etrafımızda gördüğümüz, dokunduğumuz taş, ağaç, toprak gibi varlıklar maddî varlıklardır. Bunlara "somut varlıklar" da denilir.

Manevî varlıklar ise duyu organlarımızla görüp dokunamadığımız varlıklardır. Ruh ve akıl manevî varlıklara verilebilecek iki örnektir. Aklımız, ruhumuz vardır ama bunları somut varlıkları gördüğümüz gibi göremeyiz. Fakat varlıklardan da şüphe edemeyiz. Bu tür manevî varlıklara "soyut varlıklar" adı verilir.

2. MELEKLER *

Melekler, insanlar tarafından görülemeyen manevî varlıklardandır. İnsan gibi topraktan yaratılmamışlardır. Melekler, nurdan yaratılmışlardır. İnsan gibi et ve kemikten oluşmamışlardır. Onların erkeklik ve dişilikleri yoktur. Yeme, içme ve uyuma gibi şeylere ihtiyaç duymazlar. Yerde, gökte ve her tarafta bulunurlar.

Kur'anikerim'de meleklerden bahsedilir. Meleklerin bir kısmı ismen zikredilmekte, bir kısmı ise genel adıyla yer almaktadır.

Kur'anikerim melekleri şu şekilde tanıtır:

*"Onlar, Allah'ın kendilerine emrettiği şeylere asla isyan etmezler. Neye memur edilirse onu yaparlar."*¹

1 66. Tahrin, 6.

* Melekler konusunu kitabınızın 29-30. sayfalarında bulabilirsiniz.

2.1. Meleklerin Özellikleri ve Görevleri

Çok çeşitli görevleri olan meleklerin sayılarını ancak Allah bilir. Kendilerinden en çok bahsedilen melekler şunlardır:

- a. Dört büyük melek
- b. Yazısı melekler
- c. Hafaza (koruma) melekleri

a. Dört Büyük Melek

Cebrail, Mikai, İsrail ve Azrail isimli meleklerle "dört büyük melek" denilir.

Cebrail, vahiy meleğidir. Allah'tan aldığı vahiyleri peygamberlere ulaştırır. Kur'an ayetlerini peygamberimize o getirmiştir. Kur'an'da en çok adı geçen melek, Cebrail'dir.

Mikail, Yüce Allah tarafından doğa olaylarını yönetmekle görevlendirilen melektir. Rüzgârın esmesi, yağmur ve kar yağması, mevsimlerin gerektirdiği olayların gerçekleşmesi bu meleğin sorumluluğundadır.

İsrail, kıyametin kopacağı gün Sur'a üflemele görevlidir. Sur'un ne olduğunu bilemiyoruz. Ama ne işe yaradığı Kur'an'da bildirilmiştir. Kur'an'a göre, kıyametin kopacağı gün İsrail Sur'a üfleyecektir. Bu üfleme ile bütün canlıların dünya hayatı sona erecektir. Bundan sonra ahiret hayatı başlayacaktır. Ahiret hayatının başlaması da yine, İsrail'in Sur'a üflemesi ile olacaktır. Yani o, ikinci bir kez Sur'a üfleyecek ve ahiret hayatı başlayacaktır.

Azrail, eceli gelen insanları ruhlarını bedenlerden ayırmakla görevlidir. Bunun için "ölüm meleği" de denilmektedir.

Her canlı gibi, insanın da belli bir yaşama süresi vardır. Bu süre dolunca insan ölür. Eceli gelen her insan, ahirete geçerken, kıyametten sonraki dirilişine kadar geçecek süre için, ruhunu Allah'a teslim etmektedir. İşte bu teslim alma görevi Azrail tarafından yapılmaktadır. Bu konuda Kur'anıkerim'de şöyle buyrulur:

*"Ey Muhammed! De ki: Size vekil kılınan ölüm meleği canınızı alacak, sonra Rabb'inize döndürüleceksiniz."*¹

b. Yazıcı Melekler

Bunlar insanların yaptıkları işleri kaydederler. Bu meleklerle "Kiramen Kâtibin" (Şerefli Yazıcılar) adı verilir. Her insanın yanında bu meleklerden iki tane bulunmaktadır. İnsanın sağında ve solunda her an insanla beraber olan bu iki melek, yapılan iyi ve kötü işlerin tamamını bir film şeridi gibi kaydetmektedirler. Bu konu Kur'an'da şöyle belirtilmektedir:

*"Oysa yaptıklarınızı bilen, sizi gözetleyen değerli yazıcılar vardır."*²

c. Hafaza (Koruma) Melekleri

İnsanları sürekli gözetim altında tutan meleklerdir. Onlar insanları her türlü kazadan ve belâdan korurlar. Bu konu ile ilgili bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

1 32. Secde, 11

2 82. İnfitar, 10-12

*"Kulları üzerinde mutlaka galip odur. Size hafaza melekleri gönderir..."*¹

2.2. Melekler İyiliğin ve Güzelliğin Sembolüdür

Yüce Allah, melekleri insanlara yardımcı olsunlar diye yaratmıştır. Melekler müminlere yardım ederler, destek olurlar. İnsanları iyiliğe çağırırlar.

Melekler, her zaman insanların iyiliğini isterler. İyilik telkin ederek insanları iyiliğe yönlendirirler. İnsanların hatalarından dolayı bağışlanmaları için Allah'a dua ederler. Bu sebepten iyilik ve güzelliğin sembolü olarak görülürler. Bunun için dilimizde iyi ahlâklı insanları "melek gibi insan" sözüyle överiz.

2.3. Meleklerle İman, İmanın Şartlarından

Melekler duyu organlarıyla algılanamazlar, gözle görülemezler. Bu sebepten onlar hakkındaki tek bilgi kaynağımız Kur'anıkerim ve hadislerdir. Kur'anıkerim'de meleklerle iman etmenin farz olduğu bildirilir: Bu konuda şu ayeti örnek gösterebiliriz: *"Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandı..."*²

Allah'a iman eden insanın, meleklerle iman etmesi gerekir. Aksi hâlde Allah'a da inanmamış olur. Bu konuda Kur'anıkerim'de şöyle buyurulmuştur:

*"Kimi Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve âhiret gününü inkâr ederse, şüphesiz derin bir sapıklığa sapmıştır..."*³

2.4. Meleklerle İman, Davranışların Güzelleşmesine Katkıda Bulunur

Allah'a ve meleklerine inanan insan, yaptığı her davranışın Allah tarafından görüldüğünü ve ayrıca melekler tarafından kaydedildiğini bilir. Bununla, yaptığı hiçbir davranışın karşılıksız kalmayacağını da anlar. Bu sebepten kötü davranışlardan uzaklaşır, güzel davranışlara yönelmeye çalışır.

3. CİNLER

Cinler duyu organlarıyla algılanamazlar. İnsanlar gibi bilinç ve iradeye sahiptirler. Haklarındaki tek bilgi kaynağı vahiydir. Cinlerin varlığına inanmak gerekir. Çünkü onların varlığını Kur'anıkerim haber verir. Peygamberimizin hadislerinde de cinlerden bahsedilir.

3.1. Kutsal Kitabımıza Göre Cinler

Kur'anıkerim'e göre insan topraktan, cinler ise ateşten yaratılmıştır. Cinler insanlardan daha önce yaratılmışlardır. Bu konuda şöyle buyrulur:

*"And olsun ki insanı, balçıktan işlenebilen kara topraktan yarattık. Cinleri de daha önce, alevli ateşten yarattık..."*⁴

Cinlerin bir kısmı Allah'a inanır, bir kısmı ise inanmaz. İnanmayanların sayısı daha fazladır. Kur'an'ın bildirdiğine göre bir kısım cinler, Kur'an'ı dinlemişler ve beğenerek Müslüman olmuşlardır. Kuru'an'da "cin suresi" adıyla bir sure vardır.

1 6. Enam, 61.

2 2. Bakara, 265.

3 4. Nisa, 136.

4 15. Hicr, 26-27.

Cinler de insanlar gibi yerler, içerler, evlenir ve çoğalırlar, erkeklik ve dişilikleri vardır. Doğar, büyür ve ölürler. Cinlerin ömürleri insanlarınkine göre daha uzundur.

3.2. Cinlerle İlgili Batıl İnançlar

Cinlerle ilgili zaman içinde pek çok batıl inançlar ortaya çıkmıştır. Bunların başlıcaları; ruh çağırma, falcılık, sihir ve büyüdür.

3.2.1. Ruh Çağırma: Ruh çağırma, ölülerin ruhlarıyla konuşulabileceği şeklindeki boş bir inançtır. Bu boş inanca göre, ölmüş insanların ruhlarıyla medyumlar aracılığı ile ilişki kurulur. Medyumlar, onların sözlerini işittiklerini iddia ederler. Bu boş inancın tarihi ilk çağlara kadar uzanır. Günümüzde de bu tür boş inançlara sahip olan insanlar vardır.

3.2.2. Falcılık: Fal, uğur ve uğurlu şeyleri gösteren simge anlamına gelir. Falcılık, gelecekte, bilinmeyen konulardan ve insan karakterinden haber verme işidir. Fal işini yapan kişiye falcı denilir. Falcılığın tarihi ilk çağlara kadar uzanır.

Falcı bazı yöntemler, kurallar ve söz kalıplarıyla belirli şeylerden anlamlar çıkarır, olumlu veya olumsuz hükümler verir. Kullanılan araç ve yöntemlere göre çeşitli fal türleri ortaya çıkar: Yıldız falı, el falı, kâğıt falı ve zar falı gibi.

Dinimiz her türlü hurafeyi ve batıl inancı yasaklamıştır. Yasaklanan batıl inançlardan birisi de falcılıktır. İslâm dini, falcılık ve büyücülükle her zaman mücadele etmiştir.

3.2.3. Sihir ve Büyü: Büyü, "Doğa yasalarına aykırı sonuçlar elde etmek savında olanların başvurdukları gizli işlem ve davranışlara verilen genel ad." demektir.

Büyünün amacı insana ve olaylara etki ederek çıkar sağlamaktır. Büyü, olağüstü etkileyici bir güç ve bilgiye sahip olduğuna inanılan insanlara yaptırılır. Bunlara büyücü denilir.

Büyüde araç olarak ruhlar, cinler, şeytanlar, hayvanlar, cisimler ve bazı şekiller kullanılır. Tarih boyunca büyüye başvurulan olmuştur. Günümüzde gelişmiş toplumlarda bile büyüye ilgi duyanlar vardır.

Sihir kelimesi Kur'anikerim'de geçer. Büyü anlamını taşımakla beraber sihir, büyüden daha geniş kapsamlıdır. sihir yapan kişiye sihirbaz adı verilir.

Sihir ve büyüde Allah'ın irade ve gücünün üstünde işler başarılabilceği iddiası vardır. Bu iddialar ise büyücüye Allah'tan ve peygamberlerden daha büyük bir değer vermek anlamına gelir. Bu sebepten İslâm dini sihiri, büyüü büyük günahlardan saymış ve şiddetle karşı çıkmıştır. Sihir ve büyüün zararlarından korunmak için İslâm geleneğinde "Felak" ve "Nas" surelerini okuyarak Allah'a sığınılır.

4. ŞEYTAN

Şeytan da cinler gibi ateşten yaratılmıştır. Uzun süre Allah'a ibadet etmiş ve melekler arasında yer almıştır.

Yüce Allah Hz. Âdem'i yaratınca meleklerden ona secde etmelerini istemiştir. Bütün melekler Allah'ın buyruğuna uygun olarak Hz. Adem'e secde etmişlerdir.

Şeytan ise "... Beni ateşten onu çamurdan yarattın, ben ondan üstünüm." ¹ diyerek Hz. Adem'e secde etmemiştir.

Bunun üzerine Allah: "Öyleyse defol oradan, sen artık kovulmuş birisin..." ² buyurarak şeytani uzaklaştırmıştır. Şeytan, Allah'tan, insanların dirilecekleri güne kadar yaşama izni istemiş, bu da kendisine verilmiştir. Bundan sonra şeytan, insanları Allah'a giden yoldan uzaklaştırıp sapıtacağını söyleyerek Allah'ın katından ayrılmıştır.

Şeytanın yaptığı işleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Şeytan, Allah'a karşı çıkan ilk varlıktır. Bu sebepten de Allah tarafından lânetlenmiştir. Hz. Adem ile eşinin ilk defa hata yapmalarına sebep olmuştur.
- Şeytan insanlar arasına düşmanlık ve kin tohumları atar. Bunu yaparken araç olarak içki ve kumar gibi çeşitli kötülükleri kullanır.
- İnsanlara yaptıkları işleri güzel gösterir ve onları doğru yoldan yüz çevirtir. İnsanların arasını açar, insanlara gurur ve kibir aşılar.
- İnsanların hatalarını süsler ve günah işlemelerini kolaylaştırır. İnsanları gizli işler ve hileler peşinde koşturur.
- İnsana Allah'ı anmayı unutturur; insanı Allah'ı inkâra zorlar, her türlü kötülüğü insana emreder.

4.1. Şeytan Kötülüğün Simgesidir

Melekler iyiliğin sembolü oldukları gibi şeytan da kötülüğün sembolüdür. Çünkü kötülüğün yapılmasında şeytan başrol oynar. Şeytan insanlara her zaman kötülükleri iyi, çirkinlikleri güzel gösterir. Bu şekilde insanları doğruluktan uzaklaştırmaya çalışır.

Şeytan, bütün dinlere göre Allah'a isyan etmiş bir varlıktır ve insanın baş düşmanıdır. Her türlü dinî değer, her türlü iyilik ve güzelliğin karşısındadır. Bu özellikleri ile kötülüğün simgesi olarak kabul edilmiştir. Şeytanın telkinlerinin aksini yapmakla, şeytani yenmek mümkündür.

4.2. Şeytanın Kötülüğünden Korunma Konusunda Kur'anın Öğütleri

Yüce Allah kendisine içtenlikle inanıp ibadet eden insana şeytanın hiçbir zarar veremeyeceğini bildirmiştir. Şeytanın kötülüğünden korunmak konusunda Kur'anı-kerim'de şu şekilde öğütler vardır.

"Ey insanlar! ... Allah'ın affına güvendirerek şeytan sizi ayartmasın, Şeytan şüphesiz sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman tutun." ³

1 7. Araf, 112.

2 15. Hicr, 34.

3 35. Fatır, 5-6.

Şeytanın kötülüklerinden korunabilmek için Allah'a sığınmak gerekir. Kur'an, Allah'ın buyruklarına sıkı sıkıya sarılmamızı ve her zaman iyiliklere yönelmemizi öğütler.

4.3. Satanizm: Şeytana Tapıcılık: Satanizm, şeytana tapınma anlamına gelir. Allah'a karşı gelmeyi, onu inkâr etmeyi hedefler. Şeytan adına insandan intikam almaya amaçlar.

Avrupa ve Amerika'da Hristiyanlığa bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Tarihi ortaçağa kadar uzanır. Sonraları bütün dinlere ve dinlerin inanç, ibadet ve ahlâk esaslarını tamamen inkâr eden bir sapık akım hâline gelmiştir.

Satanizm her zaman çok küçük bir insan grubu tarafından benimsenmiş olup hiçbir zaman yaygınlaşmamıştır. Ruh ve psikolojik problemleri olan insanlar tarafından kabul görmüştür.

Bazı satanist gruplarda "insan kurban etme" anlayışı vardır. Bu anlayışa göre, yanlış yapan, yoldan çıkmış olan ve satanist bir kimseye problem olan bir kimse kurban edilmeyi hak etmiş olur.

Günümüzde satanistler, şeytanın kedisinden ziyade, onun başkaldırma ve isyan etme gibi bazı özelliklerini benimsemişler ve şeytanı bir sembol olarak seçmişlerdir.

5. NASR SURESİNİ EZBERLEYELİM VE ANLAMINI ÖĞRENELİM

Bismillâhirrahmânirrahim

"İzâ câ'e nasru'llâhi ve'lfeth ve ra'eyte'nnâse yedhulûne fî dîni'llâhi efvâcâ. Fe-sebbih bihamdi rabbike ve'stağfirh. İnnehû kâne tevvâbâ."

ANLAMI

"Ey Muhammed! Allah'ın yardımı ve zafer günü gelip, insanların Allah'ın dînine akın akın girdiklerini görünce Rabb'ini överek tesbih et; ondan bağışlama dile, çünkü o, tövbeleri her zaman kabul edendir."

ÜNİTE 5: AHİRET İNANCI *

1. İNSANIN ÖLÜMSÜZLÜK İSTEĞİ VE AHİRET İNANCI

Ahret inancı, imanın en önemli esaslarından birisidir. Ahret kelimesinin, "son olan, sonraki" gibi anlamları vardır. Dinî bir kavram olarak ahret, insanların öldükten sonra gidecekleri ve hayatlarını devam ettirecekleri yerin adıdır.

Ahret gününe inanmak, Allah'ın bir emridir ve imanın altı şartından biridir. Çünkü ahirete iman, Allah'ın adaletinin gerçekleşeceğine iman etmektir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır: "Ayetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalan sayan kimselerin bütün işleri boşa gitmiştir..."¹

1 7. Araf, 147.

* Ahret inancı konusunu kitabınızın 72-74. sayfalarında bulabilirsiniz.

Her insanda ölümsüzlük isteği vardır. Bu sebepten ebedî olarak yaşamak, her insanın en çok arzu ettiği şeydir. İnsanoğlunun ölümsüzlük isteğine, ahiret inancından başka cevap bulmak imkânsızdır. Kısaca ahiret inancı, insanı ölüm korkusundan kurtarır ve ebedî olduğunu ona öğretir.

2. KIYAMET VE YENİDEN DİRİLME

Evreni ve içindeki her şeyi Allah yaratmıştır. Yaratılan her şeyin bir sonu vardır. Dünyanın sonunun gelip yok olmasına "kıyamet" denilir. Bu olayın gerçekleşmesine ise "kıyametin kopması" adı verilir. Kur'anikerim bize kıyametin nasıl kopacağı ve o gün neler olacağı konusunda bilgiler verir ama ne zaman kopacağı hakkında bilgi vermez.

Kur'anikerim ve hadislerde verilen bilgilere göre; kıyametin kopması işinden İsrâfil sorumludur. Kur'anikerim ayetlerinin verdiği bilgiler ışığında kıyametin kopacağı gün olacak şeyleri şöyle özetleyebiliriz: Güneşin enerjisi bitecek ve sönecek, yıldızlar sönüp yörüngelerinden düşecek, dağlar, taşlar yerinden oynayacak ve denizler birbirine karışacaktır.

Ahiret hayatına inanmak, kıyametin kopacağına ve yeniden dirilmeye inanmak imanı da kapsar. Yani her Müslüman, kıyametin kopacağına, öldükten sonra dirilmeye ve ahiret hayatının yaşanacağına inanmak zorundadır.

3. İNSAN, DÜNYA HAYATINDA YAPTIKLARININ KARŞILIĞINI GÖRECEKTİR

Herkes dünya hayatında yaptığıının karşılığını görecektir. İnsanın dünyada yaptığı en küçük iyilik karşılıksız kalmayacak, yaptığı kötülüğün de hesabını verecektir. Bu konuyu Allah şu şekilde bildirir: *"Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür."*¹

3.1. Allah Güzel İş Yapanları Ödüllendirecektir

Allah Kur'anikerim'de, dünyada güzel işler yapanları ödüllendireceğini bildirir. Bu konuda pek çok ayet vardır. Bunlara örnek olarak aşağıdaki ayeti gösterebiliriz:

*"Doğrusu Rabb'imiz Allah'tır" deyip sonra da dosdoğru gidenlere korku yoktur onlar üzülmeceklerdir. İşte onlar işlediklerine bir karşılık olarak, içinde temelli kalacakları cennete girecek cennetliklerdir."*²

3.2. Allah Kötülük Yapanlara Karşılık Verecektir

Allah iyilik ve kötülüğü yapanlara karşılığını vermekle kalmaz. İyilik ve kötülüğe aracılık edenlerin de karşılığını vereceğini bildirir: *"Kim iyi bir işte aracılık ederse, ona onun sevabından bir pay vardır; kim de kötü bir şeyde aracılık yaparsa, ona o kötülükten bir hisse vardır. Allah her şeyin karşılığını verir."*³

1 99. Zilzal, 7-8.

2 46. Ahkaf, 13-14.

3 4. Nisa, 85.

"Allah iyilik yapanları, yaptığıının on katı ile ödüllendirecektir. Kötülük yapanları ise sadece yaptığıının cezasını verecektir. Böylece ilâhi adalet gerçekleşecektir." ¹

3.3. Allah Adil, Merhametli ve Affedicidir

Allah, insanlarda dünyada yaptıklarının karşılığını verirken, adaletli davranır. Hiç kimseye zulmetmez. Çünkü Allah adildir, ilahî adaleti ahirette gerçekleştirecektir. Bu anlamda şöyle buyurur: *"Allah şüphesiz zerre kadar haksızlık yapmaz, zerre kadar iyilik olsa onu kat kat artırır ve yapana büyük ecir verir."* ²

İnsanlar kötülük işleyebilirler. Önemli olan yaptığı kötülüğün farkına varınca, ondan dönebilmektir. Kötülükten dönmek, pişman olup, tövbe etmekle olur. Eğer insan, kötülük yaptıktan sonra pişman olup, tövbe ederse Allah onu bağışlar. Çünkü Allah, çok merhametli ve çok affedicidir.

Allah kendisine ortak koşmanın dışındaki her türlü günahı affedeceğini bildirir. Bir de kul hakkını affetmez. Eğer bir insana kötülük yapılmışsa, öncelikle o insana verilen zararın ödenmesi gerekir.

4. AHİRET GÜNÜNE İNANAN YARARLI İŞLER YAPMALIDIR

Bir insan hem ahiret gününe inanır hem de kötülükler yaparsa çelişkiye düşer. Çünkü ahirete inanmak, dünyada yapılan her işin karşılığını göreleceğine inanmak demektir. Dünyada insan yararlı işler yaparsa, Allah bunu bilir, melekler yazar, ahirette bunun ödülünü alır.

Allah, insanlara yararlı olmamızı ister. Her zaman kötülüklerden kaçınmamızı ve iyilikleri gerçekleştirmemizi tavsiye eder. Bu sebepten Allah'a ve ahiret gününde direleceğine inanan insan, mutlaka yararlı, güzel işler yapmalıdır.

5. KUTUN DUALARINI EZBERLEYELİM VE ANLAMLARINI ÖĞRENELİM

"Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfirüke ve nestehdîke ve nûminü bike ve netûbü ileyk. Ve netevekkelû aleyke ve nûsnî aleykelhayra küllühü neşkürüke ve lâ nekfürük. Ve nahle'u ve netrükü men yefcürük."

"Allâhümme iyyâke na'bûdüve leke nûsallî ve nescüdü ve ileyke nesâ ve nahfidü nercü rahmeteke ve nahşâ azâbek. İnne azâbeke bilküffâri mülhık."

ANLAMI

"Allâh'ım: Biz senden yardım isteriz, Bizi bağışlamanı ve doğru yola ulaştırmanı isteriz. Allah'ımı Biz sana iman ediyoruz. Tövbe edip sana dönüyor, işlerimizde sana güvenip dayanıyoruz. Bütün iyiliklerin senden olduğunu söyleyerek seni övüyoruz. Sana verdiğin nimetlerden dolayı şükrediyor; asla nankörlük etmiyoruz. Sana karşı nankörlük edenleri bırakır, onlardan ayrı dururuz."

"Allah'ım: Biz sana ibadet ve kulluk ederiz. Ancak senin için namaz kılar, yalnız sana secde eder, yalnız sana koşarız. Sana sevinçle, rahmetini dileyerek, azabından korkarak ibadet ederiz. Şüphesiz yok ki senin azabın kafirlere ve inanmayanlara mutlaka ulaşır."

¹ 6. Enam, 160.

² 4. Nisa 40.

1. AİLE TOPLUMUN TEMELİDİR

Aile, toplumu meydana getiren en küçük sosyal birimdir. Bu açıdan toplumun temelidir. Aile, evlilik birliğine dayanır. Evlilik ise nikâh ile gerçekleşir. Nikâh, bir kadın ile bir erkeğin evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlemdir.

2. AİLE İÇİNDEKİ İLİŞKİLER SEVGİ, SAYGI VE YARDIMLAŞMA ÜZERİNDE KURULUDUR

Aile içinde sevgi ve saygı ortamı çok önemlidir. Sevgi ve saygının olmadığı durumlarda ailenin varlığını koruması mümkün olmaz. Sevgi ve saygının olmadığı ailelerde yardımlaşma da olmaz.

Aile içindeki ilişkiler, sevgi, saygı ve yardımlaşma üzerine kurulmalıdır. Aksi hâlde ailede huzursuzluk başlar. Bunun sonucunda aile birliği dağılır.

3. AİLEDE BİREYLERİN BİRBİRİNE KARŞI GÖREVLERİ**a. Çocukların Görevi**

Çocukların, öncelikle anne ve babalarına karşı görevleri vardır. Her insan bu görevlerini titizlikle yerine getirmelidir.

Kur'anikerim'de Allah'a ibadetten hemen sonra, insanın anne ve babasına karşı yerine getirmesi gereken göreve, şu şekilde işaret edilmiştir:

"Rabb'in, yalnız kendisine tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur. Eğer ikisinden biri veya her ikisi senin yanında iken yaşlanırlarsa, onlara karşı "öf" bile demeyesin, onları azarlamayasın, ikisine de hoş, talî söz söyleyesin. Onlara acıyarak alçak gönüllülük kanatlarını ger ve : "Rabb'im! Küçükken beni yetiştirdikleri için sen de onlara merhamet et!" de. ¹

Anne ve Babanın Görevleri

Anne babanın görevlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Çocuklarını İslâm kültürüne göre yetiştirmek. Çocukları arasında herhangi bir ayırım yapmamak. Çocukları yaşadıkları çağın gereklerine göre eğitmek. Yaşantılarıyla çocuklarına iyi örnek olmak. Çocuğuna güzle bir isim koymak.

Eşlerin Birbirlerine Karşı Görevleri

İslâm; eşlerin birbirlerine karşı samimi ve içten olmalarını ister. Bunun için, ilişkilerin belirli ölçülere uygun sürdürülmesi gerektiğini vurgular.

Ailenin uyum içinde devamı, eşler arasındaki sevgi ve saygı bağlarıyla mümkün olur. Ancak sevgi ve saygı, kendiliğinden kalıcı olamaz. Bunun için karı ve kocanın görevlerini eksiksiz yerine getirmeleri gerekir.

İslâm dini, toplumun temeli olan ailenin bir anlık kararlarla yıkılmasını istemez. Eşlerin birbirlerine karşı ölçülü davranmalarını öğütler.

¹ 17. İsra 23-24

1. GÜNÜMÜZDE YAŞAYAN BÜYÜK DİNLERİ TANIMALIM

Günümüzde yaşayan beş büyük din vardır. Bunlar Yahudilik, Hristiyanlık, İslâmiyet, Hinduizm ve Budizm dinleridir.

1.1. Yahudilik

Yahudiliğin Peygamberi Hz. Musa'dır. Kutsal metinleri ise yazılı ve sözlü olmak üzere iki kısımdır. Yazılı kutsal kitap eski ahit olarak anılır. Yahudiler bu kitaba Tanah adını verirler. Tanah'ın içinde Tevrat, peygamberler ve kitaplar bölümleri yer alır. Sözlü metinler ise, Tanah'ın tefsirleridir. Mişna ve Talmud adıyla anılmaktadırlar.

Yahudilikte ibadethanelere sinagog ve havra adı verilmektedir. Din adamlarına ise rabbi denilir. İbadethanelerde sabah, ikindi ve akşam olmak üzere günde üç vakit ibadet yapılır.

Yahudilikte kutsal dinlenme ve ibadet günü vardır. Bu güne şabat adı verilir. Şabat, cuma günü ikindi vaktinden başlayıp cumartesi günü akşam saatine kadar devam eder. Cuma akşamı sinagogta haftalık büyük ayin yapılır. Cumartesi günü ise aile ile birlikte dinlenilerek, dua edilerek ve ilâhiler söylenilerek geçilir.

Yahudilikte dinî bayramlar önemli yer tutar. Yılbaşı, yani Roş-Haşana Bayramı, Yom-Kippur, yani kefaret günü, Fısıh Bayramı önemli bayramlarındandır.

Yahudilikte sünnet olma, isim koyma, on üç yaşında mükellef olma, evlenme ve ölüm törenleri de dinsel niteliktedir.

1.2. Hristiyanlık

Hristiyanlık, Hz. İsa tarafından getirilmiş olan dinin adıdır. İslâm geleneğinde Nasranî adı da kullanılmaktadır. Bunun sebebi; Hz. İsa'nın memleketi olan Nasıra'ya nispet edilmesidir.

Hristiyan inancına göre, Hz. İsa çarmıhta ölmüş, iki gün sonra mucize olarak dirilmiştir. Dirildikten sonra kendisine inanan havarilerine kırk gün din anlatmıştır. Kırk gün sonra ise göğe, Tanrı katına yükseltilmiştir. Kur'an'a göre Hz. İsa, çarmıha getirilmemiş, ona benzeyen birisi gerilmiştir.

Hz. İsa'nın göğe yükseltilmesinden sonra, havarileri dini anlatmaya devam etmişlerdir.

Hristiyanlıkta Tanrı; baba, oğul ve kutsal ruh anlayışına dayanır. Buna teslis (üçleme) inancı adı verilmektedir. Baba, ezeli, ebedî, her şeyin yaratıcısı olan yüce varlıktır. Oğul, Hz. İsa'dır. Hz. İsa, Tanrı'nın oğludur ve o da bir Tanrı'dır.

Hristiyanlığın kutsal kitabı İncil'dir. İncil, iyi haber ve müjde anlamlarına gelmektedir. Günümüzde dört İncil bulunmaktadır. Bunlar, Matta, Markos, Luka ve Yuhanna adını taşımaktadırlar. İnciller Yeni ahit adıyla da bilinirler. Bu dört İncil, Hz. İsa'nın sözlerini ve yaptıklarını anlatmaktadır. Anlatanlar ise Matta, Markos, Luka ve Yuhanna isimli kişilerdir. Dört İncil, yazarlarının adlarıyla anılır. Hristiyanlar, Hz. İsa'yı Tanrı - oğul kabul ettikleri için Hz. İsa'nın sözlerini ve yaptıklarını vahiy saymaktadırlar.

Hristiyanlıkta üç büyük mezhep bulunmaktadır: Katoliklik, Protestanlık ve Ortodoksluk.

Hristiyanlıkta mezhep ayrımı önemlidir. Çünkü, üç büyük Hristiyan mezhebi, ayrı birer dinmiş gibi işlemektedir. Birbirlerinden bağımsız çalışmaktadırlar.

1.3. İslâm

İslâm, son ilâhî dindir. Allah, Kur'anikerim ile dinini tamamlamış ve buna İslâm adını vermiştir. Hz. Âdem ile başlayan peygamberler ve dinî öğütler gönderme, İslâm ile tamamlanmış, mükemmele ulaştırılmış ve son bulmuştur. Son ilâhî kitap, Kur'anikerim, son peygamber ise Hz. Muhammed'dir.

İslâmın inanç esasları; Allah'ın varlığına ve birliğine, onun bütün kitaplarına, bütün peygamberlerine, meleklerine, ahiret gününe ve hayır veya şer her şeyi Allah'ın yarattığına inanmaya dayanır. Bunun için, İslâm, Allah'ın gönderdiği peygamberle ve kitaplar arasında ayırım yapılmasını yasaklar. Bir Müslüman, bunların hepsinin hak ve gerçek olduğuna inanır.

İslâm'da ibadet yalnızca Allah'a yapılır. Yalnız ona tövbe edilir. Bu itibarla İslâm, insan ile Allah arasında aracı konulmasını kabul etmez. Temel ibadetler; kelime-i şahadet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek ve zekât vermektir.

2. HİNDUİZM VE BUDİZM

Hinduizm

Hinduizm, dünyadaki büyük dinler arasında en eski din olarak bilinir. Ne zaman ve kim tarafından kurulduğu bilinmemektedir. Hindular, kendi dinleri için "Sanatana Dharma" ismini kullanırlar. Anlamı; ezeli ve ebedi gerçektir.

Hinduizm; Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Nepal ve Endonezya'da yaygındır.

Hinduizmin bir peygamberi yoktur. Tanrı anlayışı itibariyle, çok tanrılı bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte, kutsal metinlerinde tek tanrı fikri de bulunmaktadır.

Hinduizmin bir peygamberi olmasa bile, çok sayıda kutsal kitabı vardır.

Hinduizmde İbadethaneler önemli yer tutar. İbadetler ibadethanelerde yapılır. İbadetlerinde bir tür puta tapma görünümü vardır.

Hinduizm'de inek ve Ganj Nehri kutsal olarak kabul edilir. İnek kutsal bir hayvandır ve dokunulamazdır. Ganj Nehri ise ölülerin küllerinin atıldığı kutsal bir nehir olarak kabul edilir.

Budizm

Budizm Hindistan'da doğmuştur. Kurucusu Buda'dır. Buda'nın asıl adı, Siddhartha Gotama'dır. Dini kurduğu zaman "zihni aydınlanmış" anlamına gelen Buda adını almıştır. Budizm'in kuruluşu M.Ö. VI. yüzyıla rastlamaktadır.

Budizm'de belli bir Tanrı anlayışı yoktur. Bir Budist, sadece Buda'nın öğretilerini izlemekle yetinir. Tanrı ve dünyanın yaratılışı gibi konularla ilgilenmez. Bunun için Budizm'in tanrısız bir din olduğu söylenir.

Budizm'in kutsal kitabı, Tripitaka adını taşımaktadır. Anlamı "hikmetin üç sepeti"dir. Buda'nın vaaz ve öğütlerini içermektedir.

3. REENKARNASYON VE RUH GÜCÜ

Reenkarnasyon, "yeniden bedenlenme" anlamına gelmektedir. Terim anlamı ise, bir insanın, öldükten sonra yeniden bedenlenerek dünyaya geri dönmesidir.

Bu inanca göre; dünya yaşamında kötülüklerden kurtulamayan kişi, bunlardan kurtuluncaya kadar başka bedenlerde tekrar tekrar dünyaya gelir. Bunun ya aynı ruhun yeni bir bedenle insan olarak dünyaya gelmesi, ya da başka bir varlığın bedeninde insan veya hayvan olarak dünyaya gelmesi şeklinde olacağına inanılır.

İslâm inancına göre, kişinin ruhen veya bedenen, yeniden bedenlenmesi veya başka bir varlığın bedeninde dünyaya gelmesi söz konusu değildir. İslâm'daki ölümden sonra dirilme ve ikinci hayat, tamamen öbür dünyada, yani ahirette gerçekleşecektir.

4. NOEL VE YILBAŞI

Noel

Noel Hristiyanların bayramlarından biridir. Bayramın özü ve amacı ise Hz. İsa'nın doğumunu kutlamaktır. Batı Hristiyanları 24 Aralıkta, doğu Hristiyanları da 6 Ocakta Noel bayramı adı altında Hz. İsa'nın doğumunu evlerde ve kiliselerde kutlamaktadırlar.

Yılbaşı

Yılbaşı, miladî takvime göre her yılın 31 Aralığını 1 Ocağa bağlayan gece, eski yılın bittiği ve yeni yılın başladığı gündür. Bu günde çoğu insan, yeni yılın gelişini kutlar. Yılbaşı kutlamalarının dinsel bir özelliği yoktur. İnsanlar, yeni bir yıla mutlu girme isteğiyle kutlama yaparlar.

5. MİSYONERLİK

Misyonerlik, misyoner kelimesinden türetilmiştir. Misyoner, özellikle Hristiyan dinini yaymak için görevlendirilenlere denir. Çünkü Hristiyanlar, dinlerini yaymak için özel bir yöntem izlerler. Bu iş için sistemler kurulmuş ve özel uzmanlar yetiştirilmiştir.

Misyonerler daha çok okul, hastahane, hapishane gibi yerlerde faaliyet göstermektedirler. Bunun yanında yabancı dil öğretimi gibi çeşitli kurslar aracılığıyla da dinsel faaliyette bulunarak insanları kandırmaktadırlar.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

